

Verhuizing van een grafsteen

De werkgroep “Oudste Gedeelte Begraafplaats Anloo” heeft in de afgelopen jaren onderzoek verricht en daarbij een aantal verrassende vondsten gedaan. Eén daarvan is een ‘onverklaarbare’ grafsteen. Deze zal een plaats krijgen in de Magnuskerk.

Het onderzoek van de werkgroep richtte zich op het in kaart brengen van de vier oorspronkelijke delen van het oudste gedeelte van de begraafplaats, die in 1828 is aangelegd. Dit was nodig omdat het papieren archief, waarin zich de begraafregisters bevonden, door brand verloren is gegaan. Wel is bekend wie destijds welke graven, voor het bedrag van één gulden, heeft gekocht. Een aardige bijkomstigheid hierbij is dat de helft van dat bedrag direct bij aankoop moest worden

betaald en de andere helft na de week van de Zuidlaerder herfstmarkt.

In die tijd was er dus nog geen sprake van een geldeconomie maar in hoofdzaak een ruileconomie, een fase waaraan wij al bijna weer ontstegen zijn met onze betaalpassen en telefoons. Baar geld was er onder de gewone man vooral in omloop na de verkoop van vee of goederen op een markt.

Op basis van de aankoopgegevens en de nu nog aanwezige grafmonumenten is een digitaal bestand gemaakt, dat op een eenvoudige manier te doorzoeken is op bv. namen, geboorte- en sterfdata, en plaats van geboorte of overlijden. Het kleine aantal nog aanwezige grafmonumenten geeft aan dat de tand des tijds zijn werk redelijk grondig heeft gedaan en dat de beheerder van de begraafplaats alles wat kapot of ernstig

Figuur 1. Terugggevonden dekstenen die onder het maaiveld waren beland.

verwaarloosd was, netjes heeft opgeruimd. Officiële ruiming van graven vanwege plaatsgebrek heeft nooit plaats gevonden; de begraafplaats is stelselmatig verder in noordelijke richting uitgebreid.

De werkgroep heeft, met toestemming van de gemeente, op alle plaatsen waar geen grafmonument meer aanwezig was, oppervlakkig bodemonderzoek uitgevoerd om te zien of er nog aanwijzingen te vinden waren wie op de bewuste plek begraven zou kunnen zijn. Daarbij kwamen onverwachte zaken aan het licht; waarschijnlijk zijn bij zware stormen bomen op de begraafplaatsen omgewaaid en die hebben complete graven meegenomen in hun val. En kennelijk zijn de bijbehorende zerken, na het opruimen van de bomen, onder het maaiveld

Figuur 2. Tekst op de grafsteen van Coenraad Ellents.

Figuur 3. Familiewapens. Ellents: drie klaverbladjes met op de rug liggende halve maan. Stichterman: eekhoorn die een takje met eikels vasthoudt.

beland. Dit is althans de voorlopige theorie voor de grafstenen van de man die in 1828 burgemeester was van Anloo (Jan Albert Meursingh) en zijn familie. Deze dekstenen liggen nu weer boven de grond op de eerste rij (slag) van het eerste veld links bij de oude ingang van de begraafplaats.

Er werden er echter nog meer gevonden en de meest opmerkelijk vondst was de deksteen van het graf van Coenraad Ellents¹.

De tekst luidt:

*1691 Den 13 november is gestorven
Conraad Ellens ontfangener generaal
der landschap Drenthe en ter aarden
bestelt den 20 desselven maandts*

Dit was een uiterst merkwaardige vondst! De begraafplaats is aangelegd in 1828 en deze Coenraad Ellents is overleden in 1691; hij kan dus onmogelijk hier begraven zijn! Maar hoe komt deze steen dan terecht op de begraafplaats? Dat is tot nu toe nog steeds een groot raadsel.

In de Magnuskerk achter in het koor ligt een indrukwekkende grafsteen van het echtpaar Wolter

Henrick Ellents (zoon van Coenraad Ellents en Anna Geertruid Sichterman) en Cornelia Rembertina Maria van Iddekinge.

Het ligt dus voor de hand om aan te nemen dat ook Coenraad Ellents destijds in de kerk is begraven. Uit de verslagen van de restauratie, die heeft plaatsgevonden in de periode vlak vóór en tijdens de eerste jaren van WOII, blijkt dat er “een aantal zerken is opgegraven, schoongemaakt en opgeborgen”. Of de betrokken deksteen van het graf van Coenraad Ellents zich daarbij bevond? Wie zal het zeggen! Maar waar die andere zijn gebleven is ook nog steeds een raadsel.

De familie Ellents woonde sinds de 17de eeuw in Drenthe en in Anloo bezaten zij de Ellentshof. Coenraad Ellents (1625-1691) was getrouwd met Anna Geertruid Sichterman (1659-1727), dochter van de landschrijver Wolter Sichterman en was daardoor in de Drentse regentenkring terecht gekomen. Zijn nazaten bekleedden in de 18e eeuw vele openbare functies, zoals gedeputeerde, landschrijver en ontvanger-generaal.

Dat de familie tot de machtigstens behoorden is te zien aan de indrukwekkende kerkbank, die de familie bezat in de kerk. En het kerkorgel van de Magnuskerk, in 1717-1718 vervaardigd door de orgelbouwers Johannes Radeker en Rudolf Garrels, leerlingen van Arp Schnitger, is door de familie Ellents aan de kerk geschonken. Het werd destijds voor 1450 Carolusguldens gekocht.

Al met al lijkt de huidige plaats van de grafsteen van Coenraad Ellents niet de meest aangewezen. Overleg met de Stichting Vrienden van de Magnuskerk heeft opgeleverd dat de steen terug gaat naar de Magnuskerk en daar een passende plaats zal krijgen.

Albert Hovius

¹ De naam Ellents wordt gewoonlijk met een ‘t’ geschreven, maar komt ook voor als ‘Ellens’ (zoals op de grafsteen).